

UOT 811; 811.411.21

**MÜASİR İBRI DİLİNDƏ İNKAR FORMASININ İFADƏSİNDƏ
ƏDATLARIN FUNKSIONAL ROLU****G.QASIMOVA****Bakı Dövlət Universiteti**
gulgasyanova@bsu.edu.az

İbri dilində köməkçi nitq hissələri əsas nitq hissələri hesab olunan sözlər və həmin sözlərdən əmələ gəlmiş tərkiblər, cümlələr arasında müxtəlif qrammatik məna yaratmağa xidmət edir, sözlərə, söz birləşmələrinə və cümlələrə müxtəlif məna çalarlığı verirlər. İbri dilində köməkçi sözlər nitq hissələrini daha dəqiq təyin etməyə xidmət edən, cümlədə üzvlərin qarşılıqlı əlaqələrinin ifadə olunmasına və cümlələr arasında əlaqə yaratmağa xidmət edən sözlədir. İnkər ədatları köməkçi nitq hissələri arasında xüsusi yeri tutur. İnkər ədatları məna zənginlikləri ilə seçilirlər. Onlar arasında ümumi oxşarlıqlar olsa da, bəzən fərqlər də meydana çıxır. İbri dilində uzun müddət zərflərin tərkibinə daxil edilən ədatlar bu gün istər şifahi, istərsə də yazılı nitqdə inkarın daha canlı və obrazlı ifadəsinə xidmət edir. Köməkçi nitq hissəsi olmaq etibarlı ilə inkər ədatlarının söz tutumu və əhatə dairəsi indi çox genişdir.

Açar sözlər: köməkçi nitq hissələri, inkarlıq kateqoriyası, inkər ədatları, bitişən əvəzliliklər, tərkib

Bütün dillərdə olduğu kimi ibri dilində də köməkçi nitq hissələri qoşulduqları sözlərlə müəyyən məna çalarları əmələ gətirirlər. Köməkçi nitq hissələri mənşə etibarlı ilə əsas nitq hissələrindən əmələ gəlsələr də, müstəqil lüğəvi mənaya malik olmamaları, hərəkət, hadisə və əşya bildirməmələri ilə əsas nitq hissələrindən fərqlənirlər. Bu və ya digər əsas nitq hissəsinin tədricən öz lüğəvi mənasını itirməsi və köməkçi sözlərə çevrilməsi yolu ilə yaranırlar. Odur ki, köməkçi sözlər tarixən əsas nitq hissələrindən sonra yaranmışdır. Elə buna görə də hər bir dilin qədim dövrlərinə getdikcə köməkçi nitq hissələrinin sayının az olduğunu görə bilərik [1, 43].

İbri dilində köməkçi nitq hissələri adı altında ədat, bağlayıcı, nida, modal sözlər, söz önləri və zərflər öyrənilir. Lakin bu bölgü mütləq deyil. F.Şapira və M.Qrande bu bölgünü əsas hesab etsələr də, onlardan fərqli olaraq A.Y.Ayxenvald zərfləri köməkçi deyil, xüsusi nitq hissəsi hesab etmiş və onu ayrıca nitq hissəsi kimi qeyd etmişdir. Ayxenvald köməkçi nitq hissələri adı altında söz önlərini, bağlayıcıları, ədat və nidaları birləşdirirdi [2, 29].

İbri dilində köməkçi nitq hissələrinin sözlər və cümlələr arasında yaratdıqları əlaqələr müxtəlif olsa da, onlar arasında mütləq sərhəd çəkmək olmaz. Çünki köməkçi nitq hissələrindən biri digərinin vəzifəsini yerinə yetirə bilər. Bəzən müəyyən bir köməkçi söz fərqli qrammatik funksiyada və fərqli şəkildə işləyə bilər. Məsələn, ל (le-a²) ön qoşması yiyəlik halında olan ismin qarşısında sözünü kimi, feilin qarşısında isə bağlayıcı kimi işləyə bilər.

İbri dilində köməkçi nitq hissələrinə daxil olan ədat mənə zənginliyi ilə seçilir. Ədatlar son dərəcə cansızlaşmış, lakin qrammatik cəhətdən çox ümumiləşmiş dil vahidləridir [1, 48]. Ədat sözlərin, birləşmələrin və ya bütöv cümlələrin mənasını qüvvətləndirən, cümlədə müxtəlif mənalar yaradan sözlərdir. Ərəb sözü olub tərcümədə "hissəcik" mənasını verən ədat ibri dilində də leksik-lüğəvi mənaya, morfoloji əlamətlərə malik deyil. İbri dilində ədat əksərən həcm etibarilə özündə ən az səsi birləşdirən ən yığcam dil vahidlərindən ibarət olur. Lakin qrammatik mənası çox güclü olub cümlədə müxtəlif mənaların yaradılmasında aparıcıdır.

İbri dilində ədat mənasına görə məhdudlaşdırıcı (קַר), qüvvətləndirici (אָרְכּוּלְפִי), sövqedici (אָנּוּ), sual (אָרְכּוּלְפִי) və inkar ədatları kimi növləri vardır. Ədatın bu növləri cümləyə müxtəlif mənə incəlikləri verir, ifadəni səlisləşdirir, fikrin məntiqi qurulmasına kömək edir. Lakin ədatların mənə üzrə bu bölgüsü şərti xarakter daşıyır; bir ədat müxtəlif mənə növlərinə xidmət edə bilər. İbri dilində ədatlardan bir qismi yalnız ad qrupu sözlərlə, bir qismi isə fellərlə işlənir. Bir qismi ilkin mənşəyi ilə əlaqəni tam itirmiş, bir qismi əsas nitq hissələri ilə əlaqəsini və mənə izlərini saxlamışdır. Odur ki, mənə cəhətdən bu ədatların hamısına eyni nəzərlə baxmaq olmaz. Ədatlar ayrılıqda heç bir suala cavab vermir, dəyişmir, cümlədə sintaktik əlaqəyə girmir və cümlə üzvü olmur. Lakin ədatın mənə növlərindən biri olan inkar ədatları özündən sonra gələn üzvlə birlikdə suala cavab verir və cümlə üzvü ola bilər. İnkar ədatlarının cümlədə rolu çox müxtəlifdir, yəni qoşulduğu, işləndiyi sözdən asılı olaraq, yaxud da özünün xüsusiyyətlərinə görə cümlədə müxtəlif cümlə üzvü vəzifəsində çıxış edirlər.

Müasir ibri dilində inkar ədatları ilə bağlı diqqətçəkən məqamlardan biri də odur ki, uzun illər ölü dillər sırasına daxil olan ibri dili dirçəldikdən sonra inkarın ifadəsində fərqli ifadə formaları meydana çıxdı. Belə ki, bəzi inkar ədatları yeni mənalar qazandı, bəzi klassik inkar ədatları isə istifadədən tamamilə çıxdı. Eyni zamanda, ibri dilində inkarın ifadəsinin yeni forması yarandı – təsdiq cümlənin inkarlıq ifadə etməsi.

Qeyd etmək lazımdır ki, inkarlıq kateqoriyası dünya dillərində nəzəri dilçiliyin öyrəndiyi ümumlingvistik kateqoriyalardan biri hesab olunur. Müxtəlif dillərdə inkarlıq vasitələrinin izahı bu kateqoriyanın mahiyyətinin izahına xidmət edir. Dilçilik ədəbiyyatında inkarlıq kateqoriyasının statusuna dair fikirlər fərqlidir. Bəziləri bu kateqoriyanı sintaktik kateqoriya (N.A.Bulax), bəziləri qrammatik kateqoriya (E.İ.Şendels), bəziləri isə məntiqi-qrammatik kateqoriya (V.Bondarenko) hesab edir [3, 105].

İnkarlıq kateqoriyası feillərdə iş və hərəkətin icrası ilə bağlı olur. Əgər iş

icra edilirsə, onda təsdiq, icra edilmirsə, inkar hesab olunur. İbri dilində inkar bağlayıcılarının olmamasına baxmayaraq, inkar ədatları mövcuddur. İbri dilində inkarlıq, inkarlıq məzmunu yaratmaq üçün inkar ədatlarından istifadə olunur. Müxtəlif mənaya malik inkar ədatları cümləyə inkarlıq mənası verməklə yanaşı, həm də cümlənin bədii təsir gücünü də artırır. İbri dilində cümlədə inkarın ifadəsi adətən, xəbərin inkarda olduğu ilə göstərilir. Lakin bəzən inkarlıq cümlənin başqa üzvlərinə də aid ola bilər:

.הוא לא יבוא [Hu lo yavo]- O gəlməyəcək.

.הוא יבוא לא מחר = הוא לא יבוא מחר [Hu yavo lo maxar]- O, sabah gəlməyəcək.

.הוא לא יבוא לא מחר ולא מחרתיים. [Hu lo yavo lo maxar lo moxartaym]- O nə səhər, nə də birgün gələcək.

İbri dilində inkar ədatları adlara və feillərə aid heç bir xüsusiyyətə malik deyildir, yəni şəxsə, kəmiyyətə, zamana görə dəyişməzlər (כסר ədatı istisnadır). Bu ədatlar yalnız adlar və feillərlə işlənərək inkarlıq bildirirlər. Bu ədatların hamısı ayrı yazılır. Lakin klassik dövrə aid əlyazmalara nəzər salsaq görərik ki, Müqəddəs Beşliyə daxil olan kitabların bəzi hissələrində bir sıra isimlər inkarlıq ifadə edirdi. Dil dirçəldikdən sonra isə bu sözlər dilin lüğət tərkibindən sanki “silindi” [5, 149]. Buna görə də müasir ibri dilində inkar ədatlarını ayrı-ayrılıqda təsnif etmək məqsədə uyğundur.

1. לא [Lo]. Cümlənin bilavəsitə qəti inkarda olduğunu göstərir. Lo ədatı ibri dilində ən çox işlənən və inkarlıq bildirən ədatdır, Azərbaycan dilinə “ma²” kimi tərcümə olunur. Bu inkarlıq ədatı həmişə hərəkətə aid olub feil qarşısında işlənir və demək olar ki, feilin bütün zamanları ilə işlənir:

.לא אתה בא אתי? [Ha-im ata ba iti?]-Sən mənimlə gəlirsənmi? [Lo]- Yox.

.אני לא ידעתי. [Ani lo yadati]- Mən bilmirdim.

.לא אני עשיתי את זה אלא מישהו אחר. [Lo ani asiti et ze ela mişehu axer]-Bunu mən yox, bir başqası edib.

לא ədatından aşağıdakı hallarda istifadə olunur [8, 94]:

1) Feili xəbərlə cümlələrdə;

2) Xəbərin deyil, hər hansı bir digər cümlə üzvünün inkarda olduğunu göstərmək üçün;

3) İş və hərəkətin məhz inkarda olduğunu vurğulamaq üçün.

Bəzən לא ədatı özündən sonra gələn isimlə əlaqəyə girərək sifət rolunda da çıxış edir:

לא דבר - [lo davar]- boş şey.

2. אין [Eyn]. אין inkar ədatı יי [yeş] -[var] sözünün antonimidir. Bu inkar ədatının tam forması olan אין-[ayn] inkar ədatına müasir dildə nadir hallarda rast gəlinir. “Ayn” inkar ədatı klassik dilə daha xarakterikdir. Adətən bu formadan ədəbi əsərlərdə cümlənin sonunda fikri daha da qüvvətləndirmək üçün istifadə olunurdu, çünki bu zaman tam forma inkarı daha da sərtləşdirilirdi [6, 58]: אין זה וזה [ze veze ayn]- [Bu və məhz bu yoxdur].

Bu inkar ədatından aşağıdakı hallarda istifadə olunur [11]:

1) Bir əşya və hərəkətin yoxluğunu bildirmək üçün: אין לי דירה - [Eyn li

dira] – [Mənim mənzilim yoxdur].

2) Özündən sonra məsdərlə işlənersə (feilin qeyri-müəyyən forması) “dəyməz, olmaz, lazım deyil” mənalərini ifadə edir: אין לעשות כך - [Eyn laasot kax]- [Belə etməyə dəyməz (lazım deyil)]. Müasir danışıqda אין inkar ədatının bu funksiyasından çox istifadə olunur.

3) İsmi xəbərlə cümlədə xəbər rolunda: אין זה נכון. - [Eyn ze naxon]-[Bu düzgün (və ya düz) deyil].

Bu ədat bitişən əvəzlilərlə işlənərək şəxs əvəzlilərinə aid olub onlarda və bəzən müəyyən bir əşya və ya hadisənin hansı bir xüsusiyyətində inkarlıq bildirir. Bu formadan isə daha çox müasir ədəbi nitqdə istifadə olunur. İbri dilində אין inkar ədatı ad qrupu sözlərin inkarına da xidmət edir. Bu zaman אין inkar ədatı isim, sifət və ya indiki zamanda işlənən feilin inkarda olduğunu bildirir. Feili sifət bir tərəfdən feilin formalarından biri olduğundan, digər tərəfdən isə sifətin əsas əlamətlərini daşdığından (şəxs bildirmədiyindən), indiki zamanın inkarını אין ədatı ilə göstərmək daha doğrudur. Biz אני לא יודע -[Ani lo yodea]-[Mən bilmirəm] deyərək, klassik qrammatik nöqtəyi-nəzərdən səhv etmiş oluruq [11]. İndiki zamanda feilin inkarda olduğunu göstərmək üçün אין inkar ədatının şəxs əvəzliləri ilə işlənən formalarından istifadə etmək daha doğrudur:

אני = אין + אני [Eyneni] - mən + inkarda olan feil

אינך = אין + אתה [Eynxa] - sən (k.c) + feil

אינך = אין + את [Eynex] - sən (q.c) + feil

אינו = אין + הוא [Eyno] - o (k.c) + feil

אינה = אין + היא [Eyna] - o (q.c) + feil

איננו = אין + אנחנו [Eynenu] - biz + feil

אינכם = אין + אתם [Eynxem] - siz (k.c) + feil

אינכן = אין + אתן [Eynxen] - siz (q.c) + feil

אינם = אין + הם [Eynam] - onlar (k.c) + feil

אינן = אין + הן [Eynan] - onlar (q.c) + feil

Klassik ibri dilində bəzən אין inkar ədatından sonra şəxs əvəzlilərinin müstəqil forması da gələ bilirdi. Bu zaman şəxs əvəzliyi אין inkar ədatından sonra işlənirdi [5, 73]:

אין אתה יודע - [Eyn ata yodea]-[Sən bilmirsən].

Lakin אתה אין יודע [ata eyn yodea] forması düzgün deyildir. Şəxs əvəzliyi אין ədatından sonra gəlməlidir və ya şəxs əvəzliyinin אין inkar ədatı ilə birləşən formasından istifadə olunmalıdır (איןך יודע).

Bitişən əvəzlilərlə işlənən bu ədat feillərin qarşısında işlənərək “ma²” kimi işlənir və şəxsə aid olur.

מדוע איןך מדבר עברית? [Madua eynxa medaber ivrit?] - [Niyə ibri dilində danışırsan?]

3. אל [Al]. İbri dilində çox işlənən inkar ədatlarından biri də אל inkar ədatıdır. אל ədatı təkə inkar ədatı deyil, o, həm də qadağa bildirir. אל inkar ədatı II şəxs gələcək zamana aid olan feillə işlənən feilin əmr formasının

inkarı bildirir. Dilimizə “olmaz, qadağandır” kimi tərcümə olunur:

!אל תיכנס לשם [Al tikanes leşam]- Ora girmə!

Göstərilən nümunələrdə לֹא inkar ədatından istifadə olunsa idi, o zaman gələcək zamanı ifadə edərdi:

.לא תיכנס לשם [Lo tikanes leşam]- Ora girməyəcəksən.

לֹא inkar ədatı yalnız gələcək zamanda olan feillərlə işlənir. Bu xüsusiyyət yalnız müasir ibri dilinə aiddir Bəzən bu inkarlıq ədatı feili isim və ya isimlərlə işlənərək dilimizə “dəyməz, lazım deyil” kimi də tərcümə olunur:

!אל בכי [Al bexi]- Ağlama. (Dəyməz, lazım deyil)

4. טרם [Terem]. İbri dilində inkarı ifadə etmək üçün istifadə olunan klassik inkar ədatlarından biri də טרם inkar ədatıdır. טרם inkar ədatı daha çox bədii üslubda istifadə olunur. Dilimizə “hələ...yox” kimi tərcümə olunan bu inkar ədatı ibri dilindəki “עוד לא” sözünə uyğun gəlir:

.טרם אכלתי=עוד לא אכלתי [Od lo axalti]- Hələ yeməmişəm = [Terem axalti]- Hələ yeməmişəm.

טרם inkar ədatı bəzən לֹא inkar ədatı ilə eyni mənanı verərək dilimizə “yox” kimi tərcümə olunur:

?האם קראת את הספר שנתתי לך? [Ha-im karata et ha-sefer şenatati lxa?]-[Sənə verdiyim kitabı oxumusanmı?]

.טרם [Terem]-[Hələ yox].

Bəzən טרם inkar ədatı dilimizə “ nə qədər ki...” kimi tərcümə olunur:

.טרם יבוא, תסיימי את התרגיל. [Terem yavo tesayyemi et ha-tarqil]-[Nə qədər ki gəlməyib tapşırığı bitir].

5. ללא [Lelo] və בלא [Belo]. Bu inkar ədatları isimlərin qarşısında işlənir və “sız” mənasını verir. Əsasən ismə aid olur və sifət rolunu oynayır:

.ללא שימוש [Lelo şimuş]- [istifadəsiz].

.בלא עת [Belo at]-[vaxtıdan əvvəl, vaxtsız].

Qeyd etmək lazımdır ki, בלא və ללא inkar ədatları klassik dövrün qalıqları hesab olunur. Müasir ibri dilində nadir hallarda istifadə olunur, adətən gündəlik danışmada onları בלי inkar ədatı əvəz edir.

6. בלי [Bli]. Bu inkar ədatı isimlərin qarşısında işlənir və “sız⁴” mənasını verir. Bu ədat də qoşulduğu sözlə birlikdə ismə aid olur, sifət rolunu oynayır: .בלי עבודה [iş bli avoda]-işsiz adam.

Bu ədat həmçinin məsdər qarşısında da işlənir, bu zaman o, işləndiyi sözlə birlikdə feilə aid olur:

.ענה בלי לדעת [Ana bli ladaat] – Bilmədən cavab verdi.

7. בלתי [Bilti]. בלתי ədatından sonra adətən, feili sifətin məchul formaları işlənir: .בלתי נדלה [bilti nidle]-[bitməz-tükənməz].

8. חסר [Xaser]. חסר inkar ədatı isimlərin qarşısında işlənərək “sız⁴” kimi tərcümə olunur. İşləndiyi sözlə ismə aid olub və sifət rolunu yerinə yetirir. Bu inkar ədatı cins və kəmiyyətə görə dəyişir. חסר ədatı antonim sözlərin yaranmasında iştirak edir: .איש חסר ניסיון [iş xaser nisayon]-[təcrübəsiz insan].

Bu ədatın חוסר [xoser] forması isimlərin qarşısında işlənərək qoşulduğu

sözlə birlikdə feilə aid olur və mücərrəd mənalı isimlər əmələ gətirir:

להתלבש בחוסר טעם [lehitlabəş bəxoser taam]–[zövqsüz geyinmək].

חוסר-סבלנות [xoser savlanut]–[səbrsizlik]

9. אי [İ] inkar ədatı isimlərin qarşısında işlənərək “sız⁴”, bəzən də “qeyri” mənasını verir və işləndiyi sözlə birlikdə isimə aid olub sifət rolunda iştirak edir:

רחוב אי-רעש - [rxov i-raaş]–[səs-küysüz küçə]

אי[i] inkar ədatı özündən sonra feili isim və ya isim tələb edərək mücərrəd mənalı isimlər də əmələ gətirir: אי-ודאות - [i-vadaut]–[özünəinamsızlıq].

Bu ədat köməkçi feil olan אפשר [efşar] sözü ilə (“olar”) işlənərək “olmaz” mənasını verir və özündən sonra məsdər tələb edir: אי-אפשר ללכ - [i-efşar lalexet]–[Getmək olmaz].

10. בל [Bal] və לבל [Leval]. Bu ədatlardan yalnız yazılı nitqdə tabeli mürəkkəb cümlələrdə istifadə olunur:

הזרתתי אותו לבל ייכנס לחדר. [Hizharti oto leval yikanes la-xeder]–[Onu xəbərdar etdim ki, otağa girməsin].

11. פן [Pen]. פן inkar ədatı yazılı və ədəbi üslubda işlədilir. Dilimizə “...məmək üçün” kimi tərcümə olunur:

הוא נזהר פן ישיבור משהו חזר. [Hu nizhar pen yişbor maşehu ba-xeder]–[O otaqda heç nə sındırmamaq üçün ehtiyatla davrandı].

12. שום [Şum] və אף [Af]. Bu inkar ədatları “heç” mənasını verir, adlar qarşısında, bəzən də tək işlənilirlər:

שום דבר - [şum davar]–[heç bir şey]

אף אחד - [af exad]–[heç kəs]

13. נטול [Netul]. Xüsusi terminologiyada נטול inkar ədatına da rast gəlinir [9, 48]. Bu ədat dilimizə “məhrum edilmiş, -sız” kimi tərcümə olunur. Cins və kəmiyyətə görə dəyişir:

קפה נטול קפאי - [kafe netul kafein] – [kofeinsiz kofe].

14. בלעדי [Biladey]. בלעדי inkar ədatı günədlilik ibri dilində istifadə olunmur, bu inkar ədatına biz ali nitqdə rast gələ bilərik:

בלעדי זה לא הייתי יודע מה לעשות. [Biladey ze lo hayiti yodea ma laasot] – [Bu olmadan nə edəcəyimi bilməzdim].

Bəzən bu inkar ədatının əvəzinə בלי ədatından istifadə olunur, lakin bu zaman inkarın təsir qüvvəsi nisbətən zəifləyir. בלעדי inkar ədatı şəxs əvəzlilikləri ilə birləşir:

בלעדי [biladay]–[mənsiz]

בלעדיך [biladeyxa]–[sənsiz (k.c)]

בלעדיך [biladayx]–[sənsiz (q.c)]

בלעדיו [biladav]–[onsuz (k.c)]

בלעדיה [biladeyha]–[onsuz (q.c)]

בלעדינו [biladeynu]–[bizsiz]

בלעדיכם [biladeyxem]–[sizsiz (k.c)]

בלעדיכן [biladeyxen]–[sizsiz (q.c)]

בלעדיהם [biladeyhem]-[onlarsız (k.c)]

בלעדיהן [biladeyhen]-[onlarsız (q.c)]

Yekun. Göründüyü kimi, ibri dilində inkarın funksional ifadəsində ədatların rolu əvəzsizdir. İbri dilində inkar ədatları arasında ümumi oxşarlıqlar olsa da, bəzən fərqlər də meydana çıxır. Uzun müddət zərflərin tərkibinə daxil edilən ədatlar bu gün istər şifahi, istərsə də yazılı nitqdə inkarın daha canlı və obrazlı ifadəsinə xidmət edir. Hal-hazırda köməkçi nitq hissəsi olmaq etibarını ilə inkar ədatlarının söz tutumu və əhatə dairəsi indi çox genişdir. Müasir ibri dili inkişaf etdikcə, dilə sözlər daxil olduqca, yeni sözlər yarandıqca, həmçinin inkar ədatları da inkişaf edərək dəyişmiş, bəzən yeni formalara, bəzən isə yeni mənələrə malik olmağa başlamışdır.

ƏDƏBİYYAT

1. Rəcəbli Ə. Dilçiliyə giriş. Bakı: Nurlan, 2008
2. Айхенвальд А.Ю. Современный иврит. М.: Наука, ГРБЛ, 1990
3. Гезениус В. Еврейская грамматика. М.: Книга по Требованию, 2013
4. Зелигер Л. Иврит: Фонетика и Морфология. М.: Сефер, 1992
5. Крюков А.А. Краткая история возрождения разговорного иврита. М.: Муравей, 2004
6. Lewis Glinert. Modern Hebrew, an essential grammar. USA, Routledge, 2005
7. עוזי אורנג' "דקדוק הפה והאוזן" מאגנס, מהדורה מעודכנת, תשע"ו 2016
8. האקדמיה ללשון "החלטות האקדמיה בדקדוק", האקדמיה ללשון העברית, תשע"ח 2017
9. אהיטוב ש'. אסופת כתובות עבריות. ירושלים - מאור 2017
10. «Как сказать нет на иврите». <https://ivrika.ru/net-na-ivrite/>, 31.07.2020
11. Кондракова Ю.Н «Отрицание при инфинитиве в современном иврите», Вестник МГОУ. Серия «Лингвистика». № 1 / 2011, https://vestnik-mgou.ru/Articles/Doc/6106_02.08.2020

ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ РОЛЬ ЧАСТИЦ В ВЫРАЖЕНИИ ОТРИЦАТЕЛЬНОЙ ФОРМЫ В СОВРЕМЕННОМ ИВРИТЕ

Г.ГАСЫМОВА

РЕЗЮМЕ

Вспомогательные части речи на иврите служат для создания различных грамматических значений между предложениями и словами, которые считаются основными частями речи, и дают различные оттенки значения словам, фразам и предложениям. На иврите вспомогательные слова - это слова, которые служат для более точного определения частей речи, для выражения взаимосвязей между членами предложения и для установления связей между предложениями. Отрицательные частицы занимают особое место среди вспомогательных частей речи и отличаются богатством смысла. Хотя между ними и есть общие сходства, иногда есть и различия. Частицы, которые издавна были включены в наречия на иврите, сегодня служат более ярким и образным выражением отрицания как устно, так и письменно. Как вспомогательная часть речи, словарный запас и область использования отрицательных частиц в настоящее время очень широкие.

Ключевые слова: вспомогательные части речи, категория отрицания, отрицательные частицы, энклитические формы местоимений, оборот

THE FUNCTIONAL ROLE OF PARTICLES IN EXPRESSION OF NEGATIVE FORM IN MODERN HEBREW

G.QASIMOVA

SUMMARY

The auxiliary parts of speech in Hebrew serve to create different grammatical meanings between sentences and words that are considered the main parts of speech, and give different shades of meaning to words, phrases and sentences. In Hebrew, auxiliary words are words that serve to more accurately define parts of speech, to express relationships between members of a sentence, and to establish connections between sentences. Negative particles hold a special place among the auxiliary parts of speech and are distinguished by the richness of meaning. While there are common similarities between them, sometimes there are differences. Particles, which have long been included in Hebrew to adverbs, today serve as a more vivid and figurative expression of negation, both orally and in writing. As an auxiliary part of speech, the vocabulary and field of use of negative particles is currently very wide.

Keywords: auxiliary parts of speech, category of negation, negative particles, enclitic forms of places, device.